

24.3.2015

Dnro 369/4/15

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

AJONEUVOLIIKENNEREKISTERISSÄ OLEVAN TIEDON POISTAMINEN

1 KANTELU

A kertoi eduskunnan oikeusasiamiehelle 23.1.2015 osoittamassaan kantelukirjoituksessa, että hänestä ajokorttirekisterissä oleva merkintä 30.5.2010 tapahtuneesta ajokieltorikoksesta koskee rikosta, jossa syyte hylätty on Vantaan käräjäoikeuden 18.8.2011 tekemällä päätöksellä. Merkintää ei ole kuitenkaan poistettu, koska A:n Liikenteen turvallisuusvirastosta (TraFi) saaman tiedon mukaan poliisin tekemiä tietoja ei voida poistaa rekisteristä ja toisaalta poliisilta saadun tiedon mukaan poliisi ei voi poistaa tietoja Liikenteen turvallisuusviraston ylläpitämästä rekisteristä.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain (541/2003 jäljempänä ajoneuvoliikennerekisterilaki) 1 §:n 1 momentin mukaan valtakunnallista ajoneuvoliikennerekisteriä, jäljempänä rekisteri, pidetään liikenneturvallisuuden parantamiseksi, tieliikenteen aiheuttamien ympäristöhaittojen vähentämiseksi sekä tieliikenteen verotustehtävien ja autokiinnityksen hoitamiseksi. Rekisteriä pitää Liikenteen turvallisuusvirasto (rekisterinpitäjä).

Ajoneuvoliikennerekisterilain 3 §:n 2 momentin mukaan rekisteriin saa tallettaa tietoja luonnollisista henkilöistä:

- 1) jotka ovat muun muassa hakeneet ajokorttilupaa tai joilla on ajokorttilupa, ajokortti tai ajo-oikeus;
- 2) joiden epäillään syyllistyneen tai jotka ovat syyllistyneet sellaiseen rikokseen moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessaan, jolla on vaikutusta ajo-oikeuteen.

Ajoneuvoliikennerekisterilain 6 §:n mukaan rekisteriin saa tallettaa arkaluonteisena tietona muun muassa ajo-oikeutta, taksinkuljettajan ajolupaa, liikenneopettajalupaa, opetuslupaa, autokoululupaa, ADR-ajolupaa, ajokokeen vastaanottajan kelpoisuustodistusta ja muuta lupaa koskevaa päätöksentekoa ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot moottorikäyttöistä tai hinattavaa ajoneuvoa kuljetettaessa tehdyistä rikoksista ja niistä seuranneista rangaistuksista, ajokieltoon määräämisistä ja muista seuraamuksista sekä muista ajokorttiluvan, ajokortin, muun luvan ja todistuksen saamisen esteistä, niiden peruuttamisista ja raukeamisista (3 kohta).

Ajoneuvoliikennerekisterilain 9 §:n mukaan henkilötiedot poistetaan rekisteristä muun muassa seuraavasti:

1) ajokorttilain (386/2011) 64 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rikoksia koskevat tiedot kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskeva päätös on saanut lainvoiman; yksittäistä rangaistusta koskevaa kymmenen vuotta rekisterissä ollutta tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos henkilöstä on rekisterissä sellainen tieto, jota ei edellä sanotun nojalla vielä voida poistaa; (29.4.2011/391)

2) muita kuin 1 kohdassa tarkoitettuja rikoksia koskevat tiedot ja poliisin hallinnollisella päätöksellä määräämiä seuraamuksia koskevat tiedot, jos ne eivät liity 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen, viiden vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskeva päätös on saanut lainvoiman;

3) epäiltyä henkilöä koskevat rikostiedot, kun henkilö on lainvoimaisella päätöksellä vapautettu syytteestä tai kun syyteoikeus epäilystä rikoksesta on vanhentunut;

Jos poliisi on 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa tehnyt ajo-oikeutta tai ajolupaa koskevan hallinnollisen päätöksen, tiedot epäilystä rikoksesta poistetaan viiden vuoden kuluttua siitä, kun päätös on saanut lainvoiman

Ajoneuvoliikennerekisterilain 2 §:n mukaan, jollei mainitussa laissa toisin säädetä, henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan myös henkilötietolakia (523/1999).

Henkilötietolain 2 luvussa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista yleisistä periaatteista. Henkilötietolain 9 §:n 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, ettei virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja käsitellä (virheettömyysvaatimus). Tiedon korjaamisesta säännellään 29 §:ssä. Sen mukaan rekisterinpitäjän on oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta oikaistava, poistettava tai täydennettävä rekisterissä oleva, käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut henkilötieto ilman aiheetonta viivytystä.

Ajoneuvoliikennerekisterilain 8 §:ssä säännellään lisäksi virheelliseksi todetun tiedon säilyttämisestä. Virheelliseksi todettu tieto on merkittävä virheelliseksi ja tiedon saa säilyttää viiden vuoden ajan virheen havaitsemisesta, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai rekisterinpitäjän oikeuksien turvaamiseksi. Tällaista tietoa saa käyttää ainoastaan näiden oikeuksien turvaamisen tarkoituksessa.

3.2

Liikenteen turvallisuusviraston selvitys

Ajoneuvoliikennerekisterin rekisterinpitäjänä toimivan Liikenteen turvallisuusviraston antaman lausunnon mukaan A on ollut syytettynä Vantaan kärjäoikeudessa rattijuopumuksesta ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta (tekopäivä 30.5.2010). Poliisi on ilmoittanut ajoneuvoliikennerekisteriin tiedon epäillyistä rikoksista. Vantaan kärjäoikeus on hylännyt syytteen rattijuopumuksesta ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta 18.8.2011.

Lausunnon mukaan kysymyksessä olevien tietojen poistamiseen sovelletaan ajoneuvoliikennerekisterilain 9 §:ää, jonka mukaan epäilyä koskevat rikostiedot poistetaan kun henkilö on lainvoimaisella päätöksellä vapautettu syytteestä tai kun syyteoikeus epäilystä rikoksesta on vanhentunut. Kyseiseen poistosääntöön on ajoneuvoliikennerekisterilain 9 §:n 2 momentissa säädetty poikkeus, jonka mukaan tiedot epäilystä rikoksesta poistetaan viiden vuoden kuluttua poliisin asiassa tekemästä lainvoimaisesta päätöksestä.

A on tilannut otteen ajoneuvoliikennerekisteristä 8.1.2015. Otteella on näkynyt tieto epäilystä rikoksesta (rattijuopumus, kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta). A on ollut yhteydessä Liikenteen turvallisuusvirastoon ja kertonut, että syytteet on hylätty. Liikenteen turvallisuusvirasto on sen jälkeen pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta A:ta koskevasta tiedot tuomioistuimen 18.8.2011 antamasta tuomiosta, jolla A:n syytteet oli hylätty.

A on tämän jälkeen saanut maksutta uuden otteen ajoneuvoliikennerekisteristä 19.1.2015. A:lle 19.1.2015 tulostetulle otteelle ajoneuvoliikennerekisteristä oli tulostunut tieto epäilystä rattijuopumuksesta ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta 30.5.2010, mutta myös tieto syytteen hylkäämisestä (otteella merkintä ”syyte hylätty”).

A on ollut uudestaan 23.1.2015 yhteydessä Liikenteen turvallisuusvirastoon ja vaatinut että tiedot epäilyistä rikoksista, joiden syytteet on hylätty tuomioistuimessa, poistetaan kokonaan hänen otteeltaan.

Liikenteen turvallisuusvirasto on tulostanut Järviselle uuden korjatun otteen 27.1.2015, jossa tiedot epäilyistä rattijuopumuksesta ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta 30.5.2010 ei näy.

Liikenteen turvallisuusvirasto toteaa, että tietoa epäilyistä rikoksesta ja syytteiden hylkäämisestä ei ole poistettu, koska Oikeusrekisterikeskus ei ole välittänyt tietoa syytteiden hylkäämisestä ajoneuvoliikennerekisteriin. Liikenteen turvallisuusvirasto on sopinut Oikeusrekisterikeskuksen kanssa toimenpiteistä, jotta tieto syytteiden hylkäämisestä tuomioistuimessa välittyisi jatkossa automaattisesti Liikenteen turvallisuusvirastolle.

A:n tapauksessa ajoneuvoliikennerekisterissä on ollut tietoa, joka olisi pitänyt poistaa. Liikenteen turvallisuusvirasto on kuitenkin asiasta tiedon saatuaan toiminut viivytyksettä ja ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin. A:han on oltu yhteydessä asian käsittelyn aikana useaan otteeseen myös puhelimitse.

Lisäksi A on kantelussaan kiinnittänyt huomiota 26.7.2008 tapahtuneeseen rattijuopumukseen ja poliisin tässä yhteydessä määräämään väliaikaiseen ajokieltoon. Asiassa on annettu tuomio 29.9.2009 Helsingin kärjäoikeudessa, jolloin myös väliaikainen ajokielto on päättynyt. A on valittanut asiasta hovioikeuteen. Hovioikeus ei ole muuttanut kärjäoikeuden ratkaisua. Edellä mainittu merkintä poistetaan ajoneuvoliikennerekisteristä lain mukaisesti kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

3.3

Kannanotto

Asiassa on riidatonta, että ajoneuvoliikennerekisterissä on ollut sellainen A:ta koskeva rikostieto, joka olisi tullut poistaa. Liikenteen turvallisuusviraston lausunnon mukaan tietoa A:n tekemäksi epäillyn rikoksen syytteiden hylkäämisestä ei poistettu rekisteristä, koska Oikeusrekisterikeskus ei välittänyt tätä tietoa ajoneuvoliikennerekisteriin. Sittemmin Oikeusrekisterikeskuksen kanssa on sovittu toimenpiteistä, jotta tieto syytteiden hylkäämisestä välittyi automaattisesti Liikenteen turvallisuusvirastolle.

Vaikka A:ta koskevan syytteen hylkäämistä koskevan tiedon välittyminen on lausunnon perusteella johtunut siitä, ettei Oikeusrekisterikeskus ole välittänyt tätä tietoa Liikenteen turvallisuuskeskukselle, on henkilötietolaissa säilytetty vastuu virheettömyysvaatimuksen ja huolellisuuden noudattamisesta henkilörekisteriin sisältyvien henkilötietojen käsittelyssä rekisterinpitäjälle, joka tässä tapauksessa on Liikenteen turvallisuusvirasto. Perimmiltään kysymys on perustuslaissa turvatusta yksityisyyden suojasta henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä sekä rekisteröidyn oikeusturvasta. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan henkilörekisteriin otettavien tietojen säilytysaika on seikka, josta

on perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan säädettävä lailla (ks. esimerkiksi PeVL 14/2002 vp, s. 2). Tämä kuvastaa arkaluonteisten tietojen säilyttämisaikojen säilyttämisen ja säilyttämisaikojen koskevien säännösten noudattamisen merkityksellisyyttä.

Katson, että Liikenteen turvallisuusvirasto rekisterinpitäjänä on laiminlyönyt noudattaa henkilötietolain edellyttämää virheettömyysvaatimusta rekisteritietojen käsittelyssä, koska rekisterissä on säilytetty A:n tekemäksi epäillyn rikosta koskevia tietoja varmistumatta lain edellyttämin tavoin niiden ajantasaisuudesta. Liikenteen turvallisuusvirasto on kuitenkin ryhtynyt henkilötietolain mukaisesti toimenpiteisiin virheellisen tiedon poistamiseksi asian tultua sen tietoon. Asian johdosta on oltu yhteydessä A:han, jolle on toimitettu korjattu ja ajantasainen ote häntä koskevista ajoneuvoliikennerekisteritiedoista. Edellä todetun perusteella katson, ettei asia edellytä minulta muita toimenpiteitä kuin että saatan käsitykseni tapahtuneesta virheellisestä katsomastani menettelystä rekisteritietojen käsittelyssä Liikenteen turvallisuusviraston tietoon.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen henkilötietolain edellyttämästä virheettömyysvaatimuksen vastaisesta menettelystä rekisteritietojen poistamisesta Liikenteen turvallisuusviraston tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän Liikenteen turvallisuusvirastolle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän myös jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi Oikeusrekisterikeskukselle.

Muihin toimenpiteisiin kantelu ei anna aiheutta.